Raadsinformatiebrief

Datum	8 oktober 2024	Zaaknummer	2675550
		Portefeuille	Economie, financiën, dienstverlening J.H.M. Goijaarts
Onderwerp	Raadsinformatiebrief over het ombuigingsproces ‘Sluitende begroting 2026-2029’		

Behandeling in commissie
Niet van toepassing

Kennisnemen van:
Ombuigingsproces ‘Sluitende begroting 2026-2029’.

Aanleiding
De begroting 2025-2028 laat een positief resultaat zien voor het jaar 2025. In lijn met de inbreng van de raadsfracties tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2025, lag de focus op het sluitend krijgen van de begroting 2025 (stelling 1). Het meerjarige perspectief laat een tekort zien. Dit tekort wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een verlaging van de inkomsten vanuit het Rijk (via het Gemeentefonds). Dit is een financieel nijpende situatie waarmee veel gemeenten zich geconfronteerd zien. Om die reden is er vanuit een landelijk initiatief een oproep aan raadsleden gedaan om in actie te komen (https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/raadsleden-komenactie-tegen-dreigend-ravijnjaar). De verwachting is niet dat het Rijk over de brug komt. Sterker nog, het is momenteel onduidelijk wat het effect precies gaat zijn voor gemeenten van het hoofdlijnenakkoord dat is opgesteld door het nieuwe kabinet. De forse terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026 blijft bestaan in het hoofdlijnenakkoord, waardoor taken en middelen van gemeenten niet in balans zijn.

Daarnaast heeft de VNG tweemaal een begrotingsadvies afgegeven. In het kort zijn dit de belangrijkste adviezen:

1. Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
2. Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
3. Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
4. Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.

5. Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg.

Huidige stand van zaken

De begroting 2025 laat een positief resultaat zien voor het jaar 2025. Het meerjarige perspectief laat echter een tekort zien. In onderstaande tabel is het meerjarig begrotingssaldo gepresenteerd.

(Bedragen x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Primitieve begroting	5.783	-5.133	-4.498	-4.948
Raadsbesluiten september 2023 tot en met juli 2025	75	-343	-336	-366
1e bestuursrapportage 2024	-375	-365	1.921	3.427
2e bestuursrapportage 2024	0	0	0	0
Geraamd resultaat (startsituatie)	**5.483**	**-5.842**	**-3.364**	**-1.340**
Totaal ontwikkelingen begroting 2025-2028	-5.200	-1.526	-3.914	-6.182
Geraamd resultaat programmabegroting 2025, excl. MIP 2026-2028	**283**	**-7.367**	**-7.278**	**-7.522**
MIP 2026-2028	0	0	-553	-1.431
Geraamd resultaat programmabegroting 2025, incl. MIP 2026-2028	**283**	**-7.367**	**-7.831**	**-8.953**

Kernboodschap

Het hoofddoel van het op te starten proces om tot een sluitende begroting te komen is het volgende:

> *De Programmabegroting 2026-2029 is structureel, reëel sluitend voor de jaren 2026-2029, maar tenminste het jaar 2026.*

Specifiek ombuigingsdoel

Vanuit een takendiscussie zal bekeken moeten worden wat we als gemeente wel, minder en niet meer gaan doen, wat dat oplevert en wat de consequenties ervan zijn. Het doel van de ombuigingen is het maken van strategische keuzes.

Criteria ombuigingen

Om effectief te zijn, moeten de ombuigingen voldoen aan de volgende criteria:

1. Reëel en haalbaar;
2. De door de ambtelijke organisatie uit te voeren taken en de beschikbare formatie moeten met elkaar in balans zijn;
3. Minimaal moeten de wettelijke taken uitgevoerd kunnen worden;
4. Op de lange termijn mag het niet meer kosten dan dat het oplevert;
5. Het moet SMART geformuleerd zijn, zodat deze gemonitord kan worden.

Er zal worden gekeken naar zowel de exploitatie als de investeringen. Daarbinnen zullen zowel de lasten als de baten worden geëvalueerd.

Evaluatie van maatregelen (criteria en risico's)
De begroting wordt ingediend bij de provincie. Zij zullen toetsen of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Een begroting is structureel in evenwicht als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar moeten zijn.

Dat laatste betekent automatisch dat een ombuiging die in de begroting verwerkt wordt haalbaar moet zijn. Onder elke (beleids-)ombuiging zal een plan van aanpak moeten komen hoe we dat gaan realiseren. Daarnaast moet duidelijk zijn wat de (nadelige) consequenties zijn van de betreffende ombuiging.

Het verwerken van ombuigingen brengt risico's met zich mee. De kans bestaat dat de ombuiging financieel niet gerealiseerd wordt, of dat achteraf bezien de nadeligere consequenties groter zijn dan verwacht. Risico's moeten daarom vooraf zo goed mogelijk in beeld gebracht worden en daarna gemonitord worden. Extra aandacht wordt besteed aan de balans tussen taken en formatie.

Communicatie
Gezien de (korte) beschikbare termijn waarin onderzocht moet worden welke financiële ombuigingen, waar, in welke omvang moeten worden gerealiseerd bij onveranderde Rijksbijdragen, is sprake van een tijdsdruk. Dat betekent dat duidelijke communicatie belangrijk is over de noodzaak en omvang van het ombuigingstraject, de te zetten stappen, wat van wie wordt verwacht en wanneer dat wordt verwacht. Dit geldt voor zowel de communicatie vanuit het college naar de burgers van Meierijstad, de gemeenteraad, en het ambtelijk apparaat, en in de fase daarna ook vanuit beleidsmedewerkers en andere ambtenaren naar de stakeholders van de gemeente om ombuigingsplannen toe te lichten en uit te werken. We zullen hiervoor de bestaande externe kanalen gebruiken.
Daarnaast wordt er nagedacht over de externe communicatie. De ombuigingen waarvoor gekozen worden kunnen effect hebben op bijvoorbeeld verenigingen en inwoners. Er moet tijdig nagedacht worden over hoe te communiceren naar externe partijen en wanneer. Hiervoor worden de juiste collega's betrokken.

Participatie
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Financiën
Zie bovenstaand.

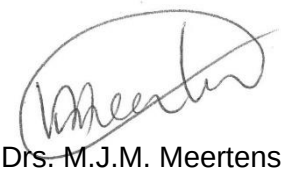
Planning
Tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2026 in de commissie en gemeenteraad moet duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden om tot een sluitende begroting te komen. Daarvoor willen we minimaal twee bijeenkomsten met de gemeenteraad organiseren. Hierover worden nog afspraken gemaakt met de griffie. De eerste bijeenkomst zal vooral toelichtend van

aard zijn (procesmatig); de tweede bijeenkomst zal ingaan op de eventueel te nemen maatregelen.

Bijlage(n)
-

Ter inzage documenten
-

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,	De burgemeester,
	
Drs. M.J.M. Meertens	ir. C.H.C. van Rooij